

Fundusz sołecki krok po kroku

FUNDUSZ SOŁECKI KROK PO KROKU

1. Co to jest fundusz sołecki?

Fundusz sołecki to pula środków gminy zarezerwowana dla sołectw w jej budżecie. Konkretnie sołectwa mają prawo do wskazania, na co należy wydatkować kwoty przypadające im z tej puli. Są to więc środki w budżecie gminy, tyle że wydzielone z przeznaczeniem wyłącznie dla sołectw, które się w niej znajdują. To powoduje, że fundusz sołecki musi podlegać takim samym rygorom, określonym w ustawie o finansach publicznych, jakim podlegają zwyczajne środki w budżecie gminy. Bo to też są środki publiczne. Trzeba więc przy ich wydatkowaniu kierować się zasadą oszczędności, gospodarności i celowości. Ich uruchomienie i wydatkowanie musi się przy tym odbywać według wymogów formalnych zawartych w ustawie z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim (Dz. U. poz. 301 z późn. zm.), tak, aby sołectwo i gmina mogły uzyskać korzyści, które daje funkcjonowanie u nich funduszu. Przedsięwzięcia wskazane przez mieszkańców konkretnego sołectwa do sfinansowania z funduszu nie mogą być jednak dowolne. Muszą odpowiadać warunkom i wymogom formalnym, które zostały określone w ustawie o funduszu sołeckim i w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym. Ustawa o funduszu sołeckim daje możliwość realizacji wspólnych przedsięwzięć przez kilka sołectw. W takim przypadku każde sołectwo uchwała oddzielnie wniosek, który dotyczy wspólnego przedsięwzięcia np.: mieszkańcy 2 sołectw korzystają z 1 placu zabaw ulokowanego na terenie jednego z nich – sołectwo A będzie mogło sfinansować np.: zakup nowego wyposażenia placu, a sołectwo B np.: ogrodzenie.

Krok 1:

Przyjęcie przez radę gminy uchwały o wyodrębnieniu funduszu sołeckiego

Rada Gminy podejmuje uchwałę do **31 marca** o wyodrębnieniu funduszu sołeckiego. Ma ona charakter permanentny, tzn. obowiązuje w kolejnych latach budżetowych, do czasu podjęcia uchwały przez Radę Gminy o nie wyrażeniu zgody na wyodrębnienie funduszu sołeckiego.

Jeśli Gmina nie chce wyodrębnić funduszu sołeckiego, to co roku musi podejmować uchwałę o jego nieutworzeniu.

Krok 2:

Wyliczenie przez wójta środków jakie będą przysługiwały sołectwom

Do **31 lipca** wójt gminy przekazuje sołtysom informację na temat wysokości środków na każde sołectwo.

Krok 3:

Przygotowanie zebrania wiejskiego i poinformowanie o nim mieszkańców

Sołtys wiedząc jaką kwotę sołectwo ma do dyspozycji powinien najpóźniej do **30 września** zwoływać Zebranie Wiejskie, podczas którego mieszkańcy zdecydują na co wydać pieniądze z funduszu sołeckiego. Już wcześniej, przed zebraniem, można myśleć i dyskutować na temat tego jaki można włożyć wniosek i co sfinansować.

Porady:

- organizując zebranie wiejskie przygotuj informację, w której będzie wyraźnie powiedziane, że zebranie dotyczy podjęcia decyzji na co wydać pieniądze z funduszu sołeckiego;
- w zaproszeniu na zebranie podaj kwotę funduszu o jakiej mieszkańcy będą decydować;
- wytłumacz w zaproszeniu, że to mieszkańcy sami podejmą decyzję o tym, czy pieniądze zostaną wydane na budowę chodnika, wyposażenie świetlicy, imprezę integracyjną czy na coś innego i że ta decyzja będzie ostateczna;
- postaraj się przekazać informację, tak aby dotarła do możliwie wielu mieszkańców. Często sołtysi informując o zebraniu wiejskim ograniczają się do wywieszenia kilku ogłoszeń na tablicy, w sklepie lub innych miejscach. Zastanów się czy nie warto potraktować tego zebrania w szczególnie sposób i nie spróbować innych metod przekazania zaproszeń mieszkańcom.

Pamiętaj – żeby fundusz sołecki okazał się sukcesem, ważne jest aby jak najwięcej mieszkańców sołectwa brało udział w decydowaniu o projekcie, a później w jego wykonaniu. Jednym z głównych celów funduszu sołeckiego jest angażowanie mieszkańców w sprawy wsi. Rola mieszkańców nie kończy się na uchwaleniu wniosku!

Krok 4:

Zebranie wiejskie

Jak zostało powiedziane, o przeznaczeniu pieniędzy decyduje zebranie wiejskie. O tym kto może wziąć w nim udział i jakie inne warunki muszą być zapewnione, aby decyzje były ważne mówi statut sołectwa. A zatem to zebranie wiejskie podejmuje decyzję, a sołtys jest organem wykonawczym. Ustawa mówi, że propozycję wniosku do dyskusji mogą złożyć:

1. Sołtys
2. Rada sołecka
3. 15 dorosłych mieszkańców sołectwa

Zwołując zebranie należy przestrzegać tego, co zapisano w statucie (na ile dni przed zebraniem poinformować mieszkańców, w jaki sposób itp.), w jaki sposób zebranie powinno przebiegać (porządek obrad), w jaki sposób powinno być udokumentowane (protokół z zebrania, lista obecności) oraz jakie czynności sołtys podejmuje po zebraniu (np. terminowe przekazanie uchwał oraz protokołu z zebrania wójtowi).

Nieprzestrzeganie tych warunków może spowodować unieważnienie podjętych uchwał zebrania wiejskiego. W konsekwencji przypadnie możliwość sfinansowania działań, które mieszkańcy wybrali.

Aby wniosek do funduszu sołeckiego mógł być zrealizowany, musi spełniać trzy warunki, które trzeba wziąć pod uwagę podczas dyskusji i planowania wniosku:

- **Przedsięwzięcia mieszczą się w katalogu zadań własnych gminy,**
- **Są zgodne ze strategią rozwoju,**
- **Służą poprawie warunków życia mieszkańców**

Krok 5:

Przedłożenie wniosku sołectwa do wójta

Aby wniosek o dofinansowanie z funduszu sołeckiego był poprawny, musi zawierać:

- 1) **wskazanie przedsięwzięć** do realizacji na terenie danego sołectwa;
- 2) **oszacowanie kosztów** realizacji danych przedsięwzięć – koszty przedsięwzięć muszą mieścić się w limicie przeznaczonym dla danego sołectwa;
- 3) **uzasadnienie**. Jest to bardzo ważny element wniosku. W uzasadnieniu powinniśmy przede wszystkim wskazać w jaki sposób realizacja danego przedsięwzięcia przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców danego sołectwa;
- 4) wniosek musi być złożony we właściwym terminie (do **30 września** każdego roku, na rok następny).

Jeśli wójt uzna, że wniosek nie spełnia powyższych wymogów, w ciągu 7 dni od dnia jego otrzymania informuje o tym sołtysa.

Sołtys za pośrednictwem wójta może w ciągu 7 dni podtrzymać odrzucony wniosek, bądź też (o ile jest jeszcze przed 30 września) zorganizować ponownie zebranie wiejskie i uchwalić raz jeszcze wniosek – poprawiony pod względem formalnym. W razie wątpliwości warto jeszcze przed uchwaleniem wniosku skonsultować się z kimś z urzędu gminy jeśli chodzi o formalne przygotowanie wniosku, jak również jeśli chodzi o oszacowanie kosztów przedsięwzięcia – pozwoli to obu stronom uniknąć nieścisłości i późniejszych problemów.

Zalecamy, aby oprócz wniosku na ręce wójta złożyć: protokół z zebrania podczas którego uchwalono wniosek o sfinansowanie przedsięwzięć z funduszu sołeckiego oraz listę obecności z zebrania wiejskiego.

Pamiętaj, aby po zebraniu wiejskim podczas którego uchwalono wniosek, poinformować o treści wniosku mieszkańców, którzy byli nieobecni na zebraniu. Jest to dobry sposób na pokazanie wszystkim mieszkańcom, że zależy nam na tym, aby wiedzieli co się dzieje we wsi. Pozwoli to również osobom nieobecnym podczas zebrania na włączenie się w działania związane z realizacją wniosku.

Krok 6:

Uchwalony wniosek, które spełnił wymagania, musi zostać wprowadzony do budżetu. Budżet uchwała Rada Gminy w kolejnych miesiącach.

Rada gminy podejmuje uchwałę o włączeniu przedsięwzięć finansowanych ze środków funduszu sołeckiego do budżetu gminy w oparciu o wymienione już wcześniej kryteria:

- wnioskowane przedsięwzięcia mieszczą się w katalogu zadań własnych gminy,
- są zgodne ze strategią rozwoju,
- służą poprawie warunków życia mieszkańców

Krok 7:

Realizacja zadań z funduszu sołeckiego przyjętych w budżecie gminy

Zadania ze środków funduszu sołeckiego realizowane są zgodnie z opisem we wniosku. Fundusz sołecki jest częścią budżetu gminy, za którego wykonanie odpowiedzialny jest wójt.

Rolą sołtysa i mieszkańców nie ogranicza się tylko do uchwalenia i złożenia wniosku. Polega ona, między innymi, na:

- kontroli terminów realizacji i jakości wykonania przedsięwzięcia,
- udziale w realizacji przedsięwzięcia, jeżeli tak zdecydowali podczas zebrania. Może to być ich praca lub wkład rzeczowy.

ZADANIA WŁASNE GMINY - art. 7. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.):

„Art. 7. [Zadania własne] 1. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- 3a) działalności w zakresie telekomunikacji;
- 4) lokalnego transportu zbiorowego;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;
- 6a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- 8) edukacji publicznej;
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- 11) targowisk i hal targowych;
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień;

- 13) cmentarzy gminnych;
- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego;
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej;
- 16a) polityki senioralnej;
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;
- 18) promocji gminy;
- 19) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 20) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.”

Uwaga!

Zgodnie z tym katalogiem zadaniem własnym gminy, które może być finansowane ze środków funduszu są inwestycje w obrębie wsi, t.j., np.: remont drogi gminnej (układanie, wymiana płyt), zakup wyposażenia do świetlic wiejskich, budowa placu zabaw dla dzieci. Z funduszu sołectkiego pod pewnymi warunkami można finansować przedsięwzięcia z zakresu kultury, kultury fizycznej t.j.: organizacja imprez okolicznościowych i kulturalnych. Poza tym zakładanie, remonty i naprawa oświetlenia ulicznego w sołectwie, remont lub wymiana wiaty przystankowej, sadzenie drzew lub krzewów, urządzenie i utrzymanie terenów zieleni wiejskiej.

Jak oszacować koszty przedsięwzięcia?

Szacując koszty zadań należy na wstępie ustalić ceny rynkowe usług i materiałów potrzebnych do ich realizacji. Ceny można ustalić na podstawie cen w lokalnych sklepach i hurtowniach. Koszty usług podają wykonawcy na różnego rodzaju portalach internetowych. Jeżeli na lokalnym rynku działają rzemieślnicy, warto zorientować się, jaką cenę proponują za daną usługę.

Istotnym celem szacowania kosztów zawartych we Wniosku jest przedstawienie zebraniu wiejskiemu możliwości sfinansowania danego zakresu robót ze środków funduszu sołectkiego. Nie może być tak, że mieszkańcy uchwalą wniosek, w którym wskażą do wykonania w kolejnym roku budżetowym budowę chodnika o długości 1000 mb, gdzie w rzeczywistości wyodrębniona na dane sołectwo kwota funduszu pokryje jedynie 20% tego zadania. Wykonanie robót lub innego rodzaju przedsięwzięć w szerszym zakresie niż wynika to z kwoty przypadającego funduszu jest możliwe w przypadku współfinansowania zadań z innych środków.

Dodatkowo w Urzędzie Gminy należy się upewnić, czy na drodze wzdłuż, której planujemy wykonać chodnik nie są planowane w najbliższej przyszłości poważniejsze remonty lub przebudowy. Jeżeli gmina będzie miała tego rodzaju zamierzenia, to Rada Gminy może odrzucić Wniosek, ponieważ będzie on niezgodny z ogólnie pojętą strategią.